

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการปรับใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสำรวจทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง (2) เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งต่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการปรับใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยคณะนักวิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต การสำรวจ และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องภาคส่วนต่างๆ จากทั้งผู้ประกอบการ บุคลากรที่ให้บริการในธุรกิจดำน้ำ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวดำน้ำลึกในประเด็นความคาดหวังและประสบการณ์ต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสภาพดีที่สุด ในขณะที่พัทยา จังหวัดชลบุรี และเกาะราชา จังหวัดภูเก็ต มีสถานภาพใกล้เคียงกัน โดยบริเวณเกาะเต่า และเกาะราชา จะพบปะการังรูปแบบที่เปราะบางสูง ในขณะที่พัทยา จะพบปะการังรูปแบบที่คงทนสูง อย่างไรก็ตาม พบว่า จุดศึกษาแต่ละจุดมีขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยที่มีความแตกต่างกันในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ความหลากหลายของปลา ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตต่างๆ และความสมบูรณ์ของปะการัง เมื่อศึกษาพฤติกรรมของนักดำน้ำ พบว่า นักดำน้ำส่วนใหญ่จะสัมผัสปะการังอย่างน้อย 1 ครั้งต่อการดำน้ำ 10 นาที โดยเพศหญิงมีจำนวนครั้งเฉลี่ยในการแตะปะการังมากกว่าเพศชาย และใช้ตีนกบในการสัมผัสมากที่สุด นอกจากนี้ พบว่า ประสบการณ์ หรือระดับขั้นการดำน้ำมีผลต่อการสัมผัสปะการัง กล่าวคือ นักดำน้ำที่มีประสบการณ์หรือมีระดับขั้นการดำน้ำสูงจะมีการสัมผัสปะการังน้อย อีกทั้งการพกกล้องถ่ายภาพลงไปได้แล้วยังส่งผลให้นักดำน้ำมีการสัมผัสปะการังเพิ่มขึ้น ส่วนความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเลือกใช้ประโยชน์จากแหล่งดำน้ำ พบว่า นักดำน้ำส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับต่ำกว่าความคาดหวัง โดยนักดำน้ำมือใหม่ที่ไม่มีประสบการณ์จะมีความคาดหวังต่ำกว่านักดำน้ำที่มีประสบการณ์

ทั้งนี้แนวทางการปรับใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวควรมีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อรูปแบบการใช้ประโยชน์ ระดับความสามารถ ตลอดจนความพึงพอใจของนักดำน้ำ ซึ่งสามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นที่ และลดผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ได้ โดย 1. เพิ่มขนาด

ของพื้นที่ 2. เลือกใช้ประโยชน์บริเวณปะการังที่มีโครงสร้างรูปแบบที่ทนทาน 3. กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับรูปแบบของกิจกรรม ความสามารถ และประสบการณ์ของนักดำน้ำ 4. เพิ่มจำนวนทุ่นจอดเรือให้พอเพียง 5. การมีผู้นำการดำน้ำให้คำแนะนำ 6. การมีแหล่งดำน้ำที่เป็นทางเลือกอื่นๆ และ 7. การบังคับใช้กฎระเบียบ ที่เข้มแข็ง

Abstract

The aim of the research on “Guidelines of Guidelines for Adaptive Use of Marine and Coastal Resources to Support Sustainable Tourism” were to (1) survey the current situation of marine and coastal resources (2) study the carrying capacity of marine and coastal resources for tourism purpose and (3) propose the guidelines of for adaptive use of marine and coastal resources to support sustainable tourism. Data were gathered by the document concerned, field study, observation, survey together with interviewing the entrepreneurs, employees in the field of SCUBA diving and related fields. The questionnaire was also used to survey the expectation and experience of tourists towards marine environment.

The findings showed that status of marine and coastal resources is the best at Koh Tao (Surat Thani) while Pattaya (Chonburi) and Koh Racha (Phuket) are similar in fair condition. Koh Tao and Koh Racha were dominated by fragile coral while Pattaya was dominated by tolerant coral. However, the carrying capacity of an environment may vary for different sites. It depended on factors such as varieties of fish and underwater creatures as well as the integrity of coral. Behavior of diver were also observed the result showed that most diver were touch living coral at least 1 time per 10 minute dive. Female was touch living coral more that male by using fins. In addition, diving experience and certified level were also effect the touching rate. The experience diver and high certified level were less expose to coral. Moreover, diver with camera possession may have higher contact rate. The expectation and experience of tourists towards the sites selection revealed that the experience of divers were below their expectations. Inexperience and novice divers appeared to have lower expectation than experience divers.

The guidelines of adaptive use of marine and coastal resources to support sustainable tourism should proceed as follows: (1) increase size of dive sites, (2) define

use area especially in the area with tolerant coral (3) zoning by activities, experience and strength of diver, (4) increase and control the number of buoys, (5) briefing by dive master or dive leader, (6) alternative dive site and (7) enforcement of law and regulation.